

**O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING EKSPORT FAOLIYATIDA
ISHTIROKINI RAG‘BATLANTIRISHNING USTUVOR
YO‘NALISHLARI**

*Xasanova Muxlisabonu Adxamjon qizi,
Turon Universiteti, Iqtisodiyot mutaxassisligi
1-kurs magistranti*

***Annotatsiya:** Maqolada O‘zbekiston eksport faoliyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining ishtirokini rag‘batlantirishning asosiy yo‘nalishlari ko‘rib chiqiladi. Ularning mamlakat iqtisodiyotini yuksaltirish, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va mahsulotlarning xalqaro bozorlarda raqobatbardoshligini oshirishdagi ahamiyati alohida ta’kidlanadi. Asosiy e’tibor infratuzilmani rivojlantirish, moliyaviy qo‘llab-quvvatlash, ta’lim tashabbuslari, jarayonlarni raqamlashtirish, klasterlashtirish va jahon bozorida mahsulotlarni ilgari surishga qaratilgan. Kichik biznesning rivojlanishi uchun qulay muhit yaratish va O‘zbekistonning iqtisodiy barqarorligini mustahkamlashga qaratilgan kompleks yondashuvga alohida e’tibor qaratilgan.*

***Kalit so‘zlar:** kichik biznes subyektlari, eksport, klasterlar, brend, xususiy tadbirkorlik, rivojlantirish, xalqaro bozorlar.*

Dolzarbligi. O‘zbekiston eksport faoliyatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining ishtirokini rag‘batlantirishning ustuvor yo‘nalishlarining dolzarbligi bir qancha muhim omillar bilan belgilanadi. Birinchidan, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik mamlakatimiz iqtisodiyotining salmoqli qismini tashkil etib, ish o‘rinlari yaratish, hududlarni rivojlantirish, aholi turmush darajasini yuksaltirishda muhim o‘rin tutadi. Bunday sub’ektlar o‘rtasida

eksport faoliyatining rivojlanishi ularning o'sishi, daromadlarining oshishi va mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirish uchun yangi istiqbollarni ochmoqda.

Ikkinchidan, O'zbekiston jahon iqtisodiyotiga faol integratsiyalashmoqda, bu esa kichik va o'rta korxonalarning eksportdagi rolini kuchaytirishni taqozo etmoqda. Eksportga yo'naltirilgan korxonalar ulushining ortishi iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, ayrim tarmoqlarga qaramlikni kamaytirish va xalqaro bozorlarda mamlakat mavqeini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Uchinchi muhim omil - mahsulot sifatini oshirish va innovatsiyalarni joriy etish zarurati. Eksport faoliyatida ishtirok etish kichik biznesni ishlab chiqarish texnologiyalarini takomillashtirish, sifat standartlarini oshirish va yangi bozorlarni izlashga undaydi, bu esa pirovardida ularning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Bundan tashqari, O'zbekistonning davlat siyosati tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va tashqi bozorga chiqish uchun qulay shart-sharoitlar yaratishga qaratilgan. Ushbu chora-tadbirlar takomillashtirilgan infratuzilma, moliyaviy va ta'limni qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga oladi, bu esa hozirgi iqtisodiy voqelikda mavzuni ayniqsa muhim qiladi.

Shunday qilib, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari o'rtasida eksportni rag'batlantirish nafaqat O'zbekiston iqtisodiy strategiyasining muhim qismi, balki barqaror iqtisodiy o'sish, fuqarolar farovonligini oshirish va xalqaro iqtisodiy aloqalarni mustahkamlashning asosiy mexanizmlaridan biri hisoblanadi.

Eksport faoliyatini rivojlantirish O'zbekiston iqtisodiyoti yuksalishining asosiy omili bo'lib, ushbu strategiyada kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash muhim o'rin tutadi. Zamonaviy sharoitda ushbu sub'ektlarning xalqaro savdoda faol ishtirok etishi uchun sharoit yaratish muhim ahamiyatga ega. Ushbu toifadagi biznesni rag'batlantirish kompleks yondashuvni va ko'plab sohalarni hisobga olishni talab qiladi.

Rag'batlantirishning muhim jihatlaridan biri eksport uchun zamonaviy infratuzilmani yaratishdir. Bu xalqaro koridorlar, omborxonalar va eksport terminallari kabi logistika va transport tizimlarini rivojlantirishni o'z ichiga oladi, bu esa tovarlarni xorijga jo'natish jarayonini soddalashtiradi. Ushbu chora-tadbirlar kichik biznes sub'yektlarining tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlarini oshirishga xizmat qilmoqda.

Moliyaviy yordam bir xil darajada muhim rol o'ynaydi. Eksport xarajatlarini subsidiyalash, imtiyozli kreditlar va soliq imtiyozlari berish tadbirkorlarning moliyaviy yukini kamaytiradi. Bundan tashqari, tashqi iqtisodiy faoliyat bilan bog'liq risklardan sug'urta qilish xalqaro bozorlarga yanada ishonchli kirish uchun sharoit yaratishga yordam beradi.

Tadbirkorlar malakasini oshirishda ma'rifiy tashabbuslar ham katta ahamiyatga ega. Seminarlar, seminarlar va ixtisoslashtirilgan o'quv dasturlari kichik biznesga xalqaro savdoning jihatlarini, sifat standartlarini va samarali marketing strategiyalarini o'zlashtirishga yordam beradi, bu esa keyinchalik eksport natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Raqamlashtirish eksport jarayonlarini soddalashtirish va tezlashtirishda katta rol o'ynaydi. Onlayn platformalar va bozorlarni ishlab chiqish va joriy etish tadbirkorlarga xorijiy hamkorlar bilan samarali hamkorlik qilish imkonini beradi, elektron hujjat aylanish tizimlari esa zarur rasmiyatchiliklarni bajarishni soddalashtiradi.

Kooperatsiya va klaster yondashuvining rivojlanishi korxonalarni yagona tarmoqlarga birlashtiradi, bu esa ularning raqobatbardoshligini oshiradi va yangi bozorlar va resurslarga kirish imkonini ochadi. Eksport klasterlari doirasida hamkorlikda ishlash kichik biznes vakillariga hamkorlik va tajriba almashish imkoniyatlaridan foydalanish imkonini beradi.

Mahsulotlarni xalqaro bozorlarda faol ilgari surish ham birdek muhim. Ko'rgazma, yarmarka va savdo missiyalarida qatnashish o'zbek tovar va

xizmatlarini ommalashtirishga xizmat qilmoqda. Milliy brendning rivojlanishi, O'zbekistonning jahon miqyosidagi savdo vakolatxonalaridan faol foydalanilayotgani eksport hajmini oshirish va xorijiy iste'molchilar ishonchini qozonish imkonini bermoqda.

Eksport sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash kompleks yechimlarni talab qiladi. Infratuzilmani rivojlantirish, moliyaviy yordam ko'rsatish, raqamlashtirish, ta'lim sohasidagi tashabbuslar va mahsulotlarni ilgari surish bo'yicha chora-tadbirlar xalqaro maydonda kichik biznesning rivojlanishi uchun qulay muhit yaratish va mamlakatning iqtisodiy barqarorligini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekistonda kichik biznesni qo'llab-quvvatlash, ularning rivojlanishi uchun qulay shart-sharoit yaratishga qaratilgan turli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Asosiy tashabbuslar qatoriga quyidagilar kiradi:

1. Moliyaviy qo'llab-quvvatlash: Kichik biznes uchun imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va soliq imtiyozlari taqdim etiladi. Shuningdek, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish uchun xalqaro investitsiyalarni jalb qilish kabi startaplarni qo'llab-quvvatlash dasturlari ham amalga oshirilmoqda.

2. Reglamental yumshatishlar: 2028 yilgacha kichik biznes uchun yangi majburiyatlarga moratoriy joriy etildi, bu tartibga solish muhitining barqarorligi va prognozligini ta'minlaydi. Tadbirkorlikni ro'yxatdan o'tkazish va tugatish tartib-taomillari ham soddalashtirildi.

3. Ta'lim dasturlari: Tadbirkorlarning malakasini oshirish uchun treninglar va seminarlar tashkil etilib, bu ularga mavjud iqtisodiy sharoitlarni yaxshiroq boshqarishga yordam beradi.

4. Raqamlashtirish: Davlat organlari va hamkorlar bilan o'zaro munosabatlarni soddalashtiruvchi elektron hujjat aylanish tizimlari va onlayn platformalar joriy etilmoqda.

5. Eksportni qo'llab-quvvatlash: Kichik korxonalar o'z mahsulotlarini xalqaro bozorlarda ilgari surish, jumladan, ko'rgazma va yarmarkalarda ishtirok etishda yordam oladi.

Mazkur chora-tadbirlar kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirish, jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashuvi va yangi ish o'rinlari yaratishga qaratilgan.

Yuqorida aytilgan fikrlarga hulosa qilib shuni aytish mumkinki, O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarining eksport faolligini rag'batlantirishga kompleks yondashuv muhimligini tushunishdir. Barqaror iqtisodiy o'sishga erishish uchun zamonaviy infratuzilmani rivojlantirish, moliyaviy va ta'limni qo'llab-quvvatlash, raqamli texnologiyalarni joriy etish, eksport klasterlarini shakllantirish va milliy mahsulotlarni jahon bozoriga faol olib chiqish zarur. Mahsulotlarni xalqaro bozorlarda faol ilgari surish ham birdek muhim. Ko'rgazma, yarmarka va savdo missiyalarida qatnashish o'zbek tovar va xizmatlarini ommalashtirishga xizmat qilmoqda. Milliy brendning rivojlanishi, O'zbekistonning jahon miqyosidagi savdo vakolatxonalaridan faol foydalanilayotgani eksport hajmini oshirish va xorijiy iste'molchilar ishonchini qozonish imkonini bermoqda.

Eksport sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash kompleks yechimlarni talab qiladi. Infratuzilmani rivojlantirish, moliyaviy yordam ko'rsatish, raqamlashtirish, ta'lim sohasidagi tashabbuslar va mahsulotlarni ilgari surish bo'yicha chora-tadbirlar xalqaro maydonda kichik biznesning rivojlanishi uchun qulay muhit yaratish va mamlakatning iqtisodiy barqarorligini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu chora-tadbirlar kichik biznesning to'siqlarni yengib o'tishi, xalqaro bozorlarga chiqishi va o'z mavqeini mustahkamlashiga yordam beradi, bu esa butun mamlakat iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Taklif etilgan yo'nalishlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi kichik biznesni jahon savdo tizimining muhim ishtirokchisiga aylantirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 19-martdagi "Kichik va o'rta biznesning iqtisodiyotdagi rolini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi UP-50-son Qarori
2. Umarov G.D. "Respublika banklarining fond bozorini rivojlantirish va mustahkamlash borasidagi faoliyati to'g'risida". Qimmatli qog'ozlar bozori. 2000 yil
3. Xodjaev B. Kichik va o'rta biznesni rivojlantirish davriga qo'yiladigan talablar, 2016 yil
4. Xodjaev R.S., Egamberdiev A., Shoyusupova F.K. Kichik biznesni boshqarish. 1-2-qism. Uslubiy qo'llanma. TMI. "IQTISODIYOT – MOLIYA", 2014.
5. Xodjaev R.S., Egamberdiev A. Kichik biznes va tadbirkorlik. Uslubiy qo'llanma. TMI. "IQTISODIYOT - MOLIYA", 2015.
6. Internet saytlari: <http://www.dit.perm.ru> (oxirgi kirish 01.04.2025)
<http://www.refportal.ru> (oxirgi kirish 01.04.2025)
<http://www.allbest.ru> (oxirgi kirish 01.04.2025)
<https://everyday.uz/business/12216-post.html> (oxirgi kirish 01.04.2025)